

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาสภาพชีวิต สภาพปัญหา การประเมินตนเอง (Self-Evaluation หรือ Self-Assessment) ในแง่ของ ตำแหน่งในสังคม (Place of Status) ความหมายของชีวิต (Meaning of Life) ความมุ่งหวังในชีวิตในอนาคต (Hope of life) และอิทธิพลของตนเองที่มีต่อบุคคลอื่น (Influences on the others) ของหญิงขายบริการบาร์ญี่ปุ่น รวมทั้งการช่วยเหลือตนเองของคนกลุ่มนี้ และการได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภาคต่างๆ โดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) และการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participate observation) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) คือ เจ้าของกิจการ มาม่าซัง และพนักงานบริการ (หญิงบริการ) ในพื้นที่ศึกษาคือ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “เมืองญี่ปุ่น” หลังจากการที่รัฐได้กำหนดให้จังหวัดชลบุรีเป็นพื้นที่พัฒนาตามแผนพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

ผลการศึกษาพบว่า บาร์ญี่ปุ่นมีลักษณะทั่วไปเป็นบาร์แบบคาราโอเกะ ชายเครื่องตีหรืออาหาร และมีผู้หญิงคอยต้อนรับ การทำงานในบาร์ญี่ปุ่น นอกจากหญิงบริการจะต้องทำตามความพอใจของลูกค้าทุกอย่างแล้ว ยังต้องอยู่ในกฎระเบียบของเจ้าของร้านหรือมาม่าทุกอย่าง ผู้หญิงจะต้องพยายามสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าเพื่อที่ลูกค้าจะได้ออฟเธอออกไปข้างนอก ผู้หญิงบางคนถึงกับยอมให้บริการทางเพศทุกรูปแบบที่ลูกค้าต้องการ เพื่อหวังเงินรางวัลจากความเสนาหาของลูกค้าที่อาจจะได้รับนอกเหนือจากข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้เบื้องต้น หรือเป็นบันไดในการก้าวไปสู่การเป็นภรรยาชาวญี่ปุ่น และเพื่อสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า ผู้หญิงต้องเรียนรู้ที่จะร้องเพลงเป็นภาษาญี่ปุ่นและพูดภาษาญี่ปุ่น โดยจะมีมาม่าซังและซีมาม่าเป็นผู้สอนก่อนเริ่มงานทุกวัน อย่างไรก็ตาม บาร์ญี่ปุ่นจะไม่มีห้องพักผ่อนที่นอนอยู่ในสถานบริการ ลูกค้าจะต้องออกไปใช้บริการจากที่อื่น

แม้บุคคลภายนอกจะมองว่าหญิงบริการในบาร์ญี่ปุ่นมีรายได้ดีและมีอิสระในการเลือกลูกค้ามากกว่าหญิงบริการในบาร์เบียร์ หมอนวด หรือหญิงประเภทอื่นๆ แต่ก็ไม่เสมอไป อันที่จริงแล้วเธอเหล่านั้นมีความกดดันและความทุกข์หลายอย่างที่ซ้อนทับกันอยู่ ซึ่งล้วนมาจากทั้งกฎระเบียบ กฎปฏิบัติต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเข้มงวด เป็นระบบการทำงานที่คอยจับตาดูพนักงานทุกฝีก้าว ใช้ระบบการหักเงินทุกชั้นตอน ส่วนระบบวัฒนธรรมในกลุ่มหญิงบริการ-มาม่าซัง-ผู้จัดการ-เจ้าของร้าน และบุคคลแวดล้อม ต่างมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจแบบพึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยตรงและแบบบนลงล่าง (top-down) มีการพึ่งพากันในแง่ของจิตใจ การพักผ่อนหย่อนใจหรือแม้กระทั่งเรื่องเงินทอง

ความรู้สึกและความเชื่อมั่นต่อตนเองของผู้หญิงกลุ่มนี้ มีเงื่อนไขอยู่ที่ว่า หากเป็นหญิงที่ทำงานอยู่ในบาร์ญี่ปุ่นขนาดใหญ่แล้ว เธอจะมีความมั่นใจในเรื่องรูปร่างหน้าตา จำนวนเงินที่ทำได้ และระดับของลูกค้ามากกว่าหญิงที่ทำงานในบาร์ญี่ปุ่นขนาดเล็ก เนื่องจากบาร์ญี่ปุ่นขนาดใหญ่มักจะรับเฉพาะลูกค้าชาวญี่ปุ่นเท่า

นั้น จะห้ามลูกค้าชาวไทยและประเทศอื่นใช้บริการ ในขณะที่บาร์ขนาดเล็กจะเปิดรับนอกเหนือจากชาวญี่ปุ่นด้วย ทั้งฝรั่ง ญี่ปุ่น เกาหลี และไทย

โดยทั่วไปแล้วผู้หญิงที่ทำงานในบาร์ละแวกนี้ก็จะมีการหมุนวนไปตามบาร์ต่างๆอยู่เรื่อยๆตลอดเวลา เธอเหล่านี้จะใช้เงินที่หามาได้ค่อนข้างฟุ่มเฟือย สะท้อนถึงความขาดอะไรบางอย่างและต้องการเติมเต็มลงไปเพื่อทดแทนในสิ่งที่ไม่ได้รับในวัยเด็ก ส่วนความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจและความเชื่อมั่นที่มีต่อตนเองของผู้หญิงเหล่านี้หมดสิ้นไปเมื่ออยู่ร่วมกับกลุ่มคนภายนอกสังคมของตน เพราะในสายตาของคนทั่วไปหรือเมื่อกลับไปเยี่ยมเยียนพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ที่ตนมิได้บอกกล่าว หรือปกปิดไว้ จากค่านิยม ความเชื่อที่ยังคงประณามหญิงบริการทางเพศว่าเป็น "หญิงชั่ว" ยังผลให้เธอเหล่านี้รู้สึกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า รู้สึกด้อยกว่าบุคคลอื่นในสังคม

ข้อค้นพบทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นเสมือนวัตถุทางเพศของผู้หญิง สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่ไร้อำนาจในสังคมที่เต็มไปด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียม ยิ่งเป็นหญิงขายบริการด้วยแล้วก็ยิ่งตกอยู่ในสภาวะที่ยิ่งด้อยโอกาส และยิ่งถูกเบียดขับและถูกเอาเปรียบมากยิ่งขึ้น (Multiple Marginality) ไร้อำนาจต่อรอง อยู่อย่างไม่มั่นคง ขึ้นอยู่กับความเมตตาของนายจ้าง เป็นแรงงานผิดกฎหมาย ได้รับความคุ้มครอง และไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมรอบข้าง รวมถึงความรู้สึกด้อยค่าในตัวเองด้วย